

OBRRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva Dravske banovine

»OBRRTNI VESTNIK«

Izhaja tedensko in sicer vsako soboto ter stane:

veloletno Din 40—
pololetno Din 20—
posamezna številka . . . Din 1—

Glasilo »Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani«, »Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru« in obrtnih društev Dravske banovine.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se vračajo. Ponatiski dovoljeni navedbo vira. Stev. pri poštni hranilnici. Podružnici v Ljubljani 10.860.

XIII. letnik.

V LJUBLJANI, dne 24. maja 1930.

Štev. 21.

Vprašanje stabilizacije dinarja.

Naše gospodarske prilike so se v zadnjih letih toliko uredile in naše finance, osobito vsled dotoka tujih deviz tako ojačile, da so že najmerodajnejši državni funkcionarji začeli izjavljati, da ni nobene ovire več, da bi se dinar ne mogel stabilizirati. Pri tem smo slišali iz ust samega finančnega ministra g. dr. Švrljuge, da more biti izvršena stabilizacija dinarja edino na podlagi sedanje vrednosti dinarja, t. j. 9-12 švicarskih frankov za 100 Din.

Te izjave odgovornih činiteljev so pomirile vse one, ki so se plašili pred vestmi, da bo dinar stabiliziran pod svojo sedanjo mednarodno vrednostjo.

Vznemirjenje je bilo tem večje, ker ni bila že nobena tajnost več, da smo predlanskim radi slabih žetev in pasivnosti trgovinske bilance prišli glede kritja in vrednosti naše valute že v jako kritičen položaj. Saj ni nobena tajnost, da je malo manjkalo, pa bi bil začel dinar padati. Smotrena državna upravna in gospodarska politika in aktivna trgovska bilanca nas je te nevarnosti končno le rešila. Danes faktično nimamo povoda, da bi se bali za naš dinar.

V zadnjem času pa neki elementi, ki bi najbrž radi na lahek način obogateli, zopet širijo vesti, da se name-rava stabilizirati dinar pod sedanjo svojo vrednostjo. Mesto da bi se stabiliziral tečaj na 9-12 švicarskih fran-

kov za 100 Din, naj bi se ustalil na 7 ali 8 švicarskih frankov.

Obrtništvo je na tem vprašanju zainteresirano v izredni meri. Znižanje vrednosti dinarja za okroglo 25 odstotkov ali za eno četrtino, bi pomenilo v našem gospodarstvu zopet tako hude stresljaje, da bi bile posledice nedogledne. Cene bi takoj poskočile. Uradnik in delavec bi s svojimi dohodki izhajala še slabše kot dosedaj. Kupna moč večine konzumentov bi padla in dela bi bilo še manj kot pa doslej. Delavec bo zahteval zvišanje plače, kar bo znižalo režijo. Kreditne razmere bi se popolnoma izravnotežile in inozemstvo bi izgubilo do nas zaupanje.

Predrago smo morali odkupiti s svojim delom in žrtvami pomirjenje v našem gospodarstvu, da bi se pustili sedaj vreči samo na ljubo borznih spekulantov in nereelnih dobičkarjev nazaj v kaos prejšnjih prvatnih let. Obrtnost in blagostanje se more razvijati uspešno le, ako ima mir in sigurnost. Zato moramo obsojati vsako rovarjenje, ki gre za tem, da bi se stabilizacija izvršila na nižjem tečaju dinarja, kakor je sedanji, pa naj gre to rovarjenje na račun kratkovidnosti in lahkomišelnosti, ali pa — kar obsojamo najenergičneje — na račun glede spekulacije nenasitnih dobičkarjev, ki so nam izpili že dovolj krvi in že preveč oškodovali in ogrožali našo državo.

Uredba o odpiranju in zapiranju lokalov.

Ban Dravske banovine je izdal uredbo o odpiranju in zapiranju trgovskih in obrtnih lokalov. Ta uredba je bila objavljena v »Službenem listu« od 16. t. m. ter stopi v veljavo z 31. majem t. l. S to uredbo se nadomestijo doslej veljavne uredbe bivših velikih županov ljubljanske in mariborske oblasti in za čabarski srez vel. žup. primorskokrajiške oblasti.

Glede trgovskih obratovalnic vsebuje uredba nekatera določila, ki bodo interesirale tudi obrtnike in sicer glede cvetličarn, mesnic, prekajevalnic in mesarskih stojnic.

Cvetličarne smejo biti vse leto odprte od pol 8. do pol 13. in od pol 14. do 20. ure; slaščičarne poleti od 5. do 22., pozimi pa od 6. do 21. ure, ne glede na to, ali prodajajo tudi pijače ali ne. Mesnice in prekajevalnice pa smejo biti v prodajnih lokalih odprte v ljubljanski oblasti vse leto od 5. do pol 13. in od 17. do 19. ure; mesarske stojnice pa od 5. do 14. ure; v bivši mariborski oblasti pa stalne prodajalne in stojnice od 5. do 11. in od 16. do 20. ure.

Obrtniške obratovalnice.

V kolikor ni drugače določeno, smejo biti obrtne obratovalnice odprte v bivši ljubljanski oblasti od 7. do 12. in 13. do 18. ure, v obratovalnicah, kjer je po ministrski uredbi predpisan največ osemurni delavni dan (livarne, grafični obrti, brusilnice stekla, zavodi za kemično čiščenje, za predelovanje kleja itd.) od 7. do 12. in od 13. do 16. ure in v obratovalnicah z največ deveturnim delavni-

kom (kovinska obrt, galvanoplastika, kamnolomi, vulkaniziranje, elektroakumulatorska dela itd.) od 7. do 12. in od 13. do 17. ure. V bivši mariborski oblasti pa smejo biti odprte v mestih in trških občinah ter predmestnih občinah od 7. do 12. in od 13. do 18. ure. Obrtne obratovalnice v vseh vse banovine smejo biti odprte neomejeno in zanje ne veljajo določila te uredbe glede odpiranja in zapiranja ob delavnikih.

Za posamezne obrtne stroke vsebuje uredba naslednja določila: Brivske in lasničarske obratovalnice smejo biti odprte v bivši ljubljanski oblasti: a) v Ljubljani od pol 8. do 12. in od pol 14. do 19. ure, ob sobotah in dnevih pred prazniki do 20. ure; b) na periferiji ljubljanski, to je v Mostah, na Viču in v Zgornji Šiški, kakor v Ljubljani, le ob sobotah nepretrogoma od pol 8. do 21. ure; c) v vseh ostalih krajih pa od 7. do 20. in ob sobotah ter pred prazniki do 21. ure; v bivši mariborski oblasti: a) poleti od 7. do pol 13. in od 14. do 19. ure, pozimi od pol 8. do pol 13. in od 14. do 19. ure s pristavkom, da smejo obratovati ob sobotah in pred sobotnimi prazniki brez odmora do 21. ure, izvzemši v mariborskih predmestnih občinah, kjer se zapirajo ob 20. uri; b) pred ostalimi prazniki brez opoldanskega odmora do 20. ure in na veliki petek, petek pred Binkošti, na predzadnji dan pred Božičem ter na Silvestrovo do 21. ure.

Čistilnice in likalnice za obleke in perilo smejo obratovati ob sobotah in pred prazniki do 22. ure. Fotograf-ske obratovalnice smejo biti odprte

od 8. do 13. in od pol 14. do 19. ure. Kovaške in kolarske delavnice od 6. do 12. in od 14. do 18. ure, pri čemer je podkovanje konj in živine dopustno ob vsakem dnevnem času od 6. do 20. ure. Opravljanje obhodnih obrtov (brusaške, dežnikarske, steklarske itd.) je po 18. uri prepovedano.

Splošne določbe.

Preko določene meje, in sicer največ dve uri zvečer, v nobenem primeru pa preko 22. ure, smejo biti odprte vse trgovine in obrtne obratovalnice na dan pred sv. Tremi kralji, pred Božičem, velikonočno nedeljo in ob dneh letnih in mesečnih sejmov, ter z dovoljenjem prvostopnega upravnega oblastva po dneh pred velikimi narodnimi shodi.

V kopališčih in letoviščnih krajih (Bled, Bohinjska Bistrica, Bohinjsko jezero, Kranjska gora, Dovje, Mojstrana, Dolenjske toplice, Laško, Rogaška Slatina, Doberna) smejo biti trgovinske in obrtne obratovalnice poleti (ob času dokler traja sezona) odprte od 7. do 21. ure.

Nedeljski počitek.

V splošnem morajo biti obratovalnice ob nedeljah ves dan zaprte. Izjeme so določene za kavarniške, restavracijske, gostilničarske obratovalnice, slaščičarne, javne kuhinje, fotografska podjetja, pogrebne zavode, za obratovalnice v šotorih in barakah pri cerkvah, in sicer za ves delovni čas. V krajih z največ 5000 prebivalci smejo biti ob verskih praznikih, ko se ljudstvo v izrednem številu zbira iz daljne okolice, odprte vobče vse trgovinske in obrtne obratovalnice. Dalje smejo biti ob nedeljah odprte vse trgovinske in obrtne obratovalnice ob letnih sejmih, poslednjo nedeljo pred Božičem.

Do 14. ure smejo biti ob nedeljah odprte obratovalnice, v katerih se prodajajo gostom za konsum v lokalno izključno mrzla jedila in alkoholne pijače z omejitvijo, da je prodaja blaga za porabo zunaj obratovalnice prepovedana. Ob nedeljah dopoldne smejo obratovati podjetja za natovarjanje in raztovarjanje blaga na železniških postajah in v pristaniščih, prodajalne pekarskih izdelkov, mesnice in mesarske stojnice (od 5. do 10.); prodajalnice presne zelenjave,

mesa, presnih rib, zaklane perutnine in divjačine (od 6. do 12. ure) in cvetličarski obrati.

Samo dve uri dopoldne, to je od 8. do 10. ure smejo biti ob nedeljah odprte trgovske in obrtne obratovalnice v vseh krajih, izvzemši okoliš ljubljanske policijske uprave (razen Dravelj in Zgor. Šiške) in naslednje kraje: Devica Marija v Polju, Dobrunja vas, Kozarje, Dobrovska, Ježica in Rudnik, mesto Kranj in okolica do 5 km, Maribor in občine Krčevina, Laiteršberk, Pobrežje, Studenci in Tezno. V vseh teh krajih je odrejen za trgovske in obrtne obratovalnice popoln nedeljski počitek.

Brivske in kosmetične obratovalnice smejo biti odprte ob nedeljah do 12. ure. V primerih izkazane potrebe, posebno v predpustnem času, smejo biti te obratovalnice v poedinih krajih bivše mariborske oblasti odprte tudi ob nedeljskih popoldnevih od 17. do 19. ure, toda le na prijavo pristojne delodajalske organizacije.

Izdelovanje pekarskega peciva je ob nedeljah dovoljeno samo pekar-nam za bolnice ter pekarnam v zdra, viliščih in letoviščih, dalje pekarskim delavnicam v krajih, kjer se določa tedenski odmor, ko morajo te obratovalnice biti zaprte, za čas od 12. ure v nedeljo in do 24. ure v ponedeljek ter vsem pekarskim delavnicam zadnji dan pred Božičem.

Vsako krošnjarjenje je ob nedeljah prepovedano. Izjemoma se dovoljuje do 22. ure prodajati po ulicah in pa javnih lokalih cvetice, kočevske predmete, pečen kostanj, sadje in kuhane klobase, poleti pa še brezalkoholne pijače, sladoled in medicinske izdelke. Časopise je dovoljeno prodajati ob teh dneh do 23. ure. Ob drž. praznikih (dan Ujedinjenja, rojstni dan Nj. Vel. kralja, 17. decembra) in v času med slovesno službo božjo na Vidov dan in na dan apostolov Cirila in Metoda mora počivati delo. Na verskih praznikih; Novo leto, sv. Trije Kralji, Veliki petek, v srezu mur-skosoboškem, sv. Rešnje Telo, Vsi svetniki in božični dan, morajo biti obratovalnice zaprte, kakor ob nedeljah; samo dopoldne pa smejo biti odprte: na praznik sv. Jožefa, na dan sv. Petra in Pavla, na praznik Marijinega vnebovzvetja in na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja.

Iz splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru.

Na seji zveze dne 12. t. m. se je konstituiral novoizvoljeni zvezni odbor. Za predsednika je ponovno soglasno izvoljen naš marljivi g. Franjo Bureš, za podpredsednika pa naš znani obrtniški borec g. Jakob Zdravec. Tajniško mesto je prevzel gosp. Anton Krajcar, blagajniško pa g. Michael Lešnik. V okviru odbora se je v smislu sklepa glavnega zbora sestavila zvezna eksekutiva, ki sestoji iz predsednika in podpredsednika zveze ter 5 mariborskih odbornikov in namestnikov. Eksekutiva se bo sestajala k sejnam po potrebi, najmanj pa enkrat mesečno ter bo omogočala večjo ekspeditivnost v zveznem poslovanju. Zunanji člani se bodo odslej za do-

vozne stroške k sejnam odškodovali, enako tudi člani odbora za pot k združnim obnim zborom. Važno in temeljito je bilo posvetovanje o izpopolnitvi zvezne organizacije. O tozadevnih sklepih bo zveza izdala posebno okrožnico na vse še neveljane zadrage in pismena navodila pojedinim članom odbora. Obravnavali sta se dve dispenzni zadevi, za slaščičarski in mehaničarski obrt, in je odbor v obeh primerih podal negativno izjavo. K dvem predlogom za imenovanje predsednikov pomočniških preizkuševalnih komisij v celjskih zadrugah je odbor izrekel svoje soglasje.

Ing. I.:

Razvoj železnega betona pri nas.

Razvoj železnega betona je zlasti za nas Slovence velikega pomena, posebno z ozirom na to, da so vse glavne sestavine, ki so za železobetonske zgradbe potrebne, naš lasten produkt. Preden se hočem spustiti v nadaljnje razmišljanje železobetonske statike in praktičnega dimenzioniranja ostalih konstrukcij, razen plošč, mi bodi dovoljen ta uvod.

Glavna sestavina betona, ki zasega 99% snovi, je gramoz in pesek. Do malega v vseh naših krajih je gramoz v takih oblicah, da ga sploh ni treba pláčevati, razen tega pa se nahaja v taki idealni mešanici, kakor morejo to zahtevati le najstrožji predpisi. Delo z našim gramozom gre radi tega naglo od rok, ker ga ni treba šele mešati s peskom.

Druge glavne sestavine, t. j. cementa, producira velike količine za izvoz. Naš cement je dobre kakovosti, cena ni pretirana in prevoz cementa stane mnogo manj kot vsakega drugega materiala. Šele železje, ki se pa deloma tudi producira doma, je v ceni višje. To pa ni običajno le pri nas, ampak v vsej Evropi.

Vsa gornja izvajanja ne morejo dovolj jasno pokazati, kako važno je za gospodarstvo primerno mešanje vseh treh elementov v dobro in ceno železobetonsko gmoto. Veliko zmota napravljajo navadno arhitekti, ko zahtevajo nizke konstrukcije, vsakemu praktičnemu podjetniku ne morem dovolj priporočati, da šteti železje in ne betona. Vsi nosilci naj se dimenzionirajo tako, da je Tb betona 20 do 30, s tem, da se manjša Tb, raste višina nosilne konstrukcije, pada pa v mnogo večjem razmerju količina železja. To se pravi, da pada cena. Razen tega je masa, tudi arhitektura betona, ki naj se je ne izogibamo.

Mešanje betona naj se izvršuje vedno z vsjo potrebno pazljivostjo. — Temu mora podjetnik, kateremu je do slovesa, posvetiti več pažnje in ga ne prosto prepuščati nekvalificiranim delavcem, kajti nobena napaka se ob raznih vremenskih in drugih nepriklah tako ne mašuje, kot neenako-

meren beton. Vedno je manjše zlo redko beton kot mestoma sam cement, mestoma pa sam gramoz, kar se neredko dogaja. Pri tem se pa porabi razmeroma mnogo preveč cementa. Zlasti je treba paziti na pravilno močenje. Železni vložki naj bodo vedno točno po načrtih krivljeni in dobro osnaženi rje. Tu pa ni mišljena ona običajna prevlaka, ki se vedno drži železja. Temeljito je treba paziti, da se pri eventualnem oljenju opažev ne pomasti železja. Železje je treba skrbno vložiti in zlasti paziti, da se pred betoniranjem ne pregazi in potem zabetonira popolnoma napačno.

Dogaja se, da podjetnik šteti s snovjo, a še pogosteje se snov na ta način, da se z njo nepravilno ravna, meče proč. Manjše zlo je nekoliko premalo te ali one snovi kakor pa nepravilno delo ali mogoče celo oboje. Imel sem slučaj, da mi je podjetnik, ki je pod mojim nadzorstvom gradil velik rezervar, pri katerem sem gledal na to, da je bilo točno mešano in vloženo železje, po 8 dneh, ko je rezervar popolnoma obremenil in odstranil opaže, ne da bi se pokazal tudi najmanjši pok.

Ekonomija stavbarstva zahteva, da se držimo vedno teh pravil, le tedaj bomo gradili poceni in tudi dobro, da ne bomo pred gospodarji veljali za neskušene v železnem betonu. V nadaljnjih izvajanjih se bom posvetil praktičnemu dimenzioniranju in kalkulaciji. Razen tega bom skušal tudi zbrati zanimive novice iz znanstvenih revij.

Statične račune in načrte

za železobetonske, lesene in železne konstrukcije izvršuje po zmerni ceni

konstruktor največjih sodobnih stavb. Naročila pod „Inženjer“ sprejema uprava lista, LJUBLJANA, Bethovnova ulica 10.

Dolak Adolf, strokovni učitelj Tehnične srednje šole:

Lužila in njih uporaba v lesni stroki.

Kakor povsod, tako velja tudi pri dovrševalnih delih lesa onj stari in resnični pregovor: »Človek se uči, dokler je živ.« Primerjajmo samo eno panogo dovrševalnih del: luženje in to ne samo iz vidika tehnike, temveč tudi razpoložljiva sredstva od danes pa pred 25. leti in videli bomo veliko razliko. Ne glede na vse težkoče, ki so se stavljale na pot in neuspehe pri tem silnem strmenju uveljavljanja barvnega učinka v pohištvni stroki, si moramo priznati, da je to prizadevanje rodilo dober in obilen sad. Luženje lesa je danes tako razširjeno, da je postalo življenska potreba mizarске stroke.

V dopolnitev številnih tečajev, ki se prirejajo, da seznanijo interese s to tehniko, hočem v kratkih obriših podati glavne smernice za poznavanje pripomočkov in tolmačenje ev. neuspehov pri luženju.

Kaj so lužila?

Lužila so raztopine raznih barv ali kemikalij, ki imajo lastnost barvati površino lesa z ustaljenjem barve v vlaknah, ali povzročiti razkroj lastne oziroma umetno dodane čreslovine. Z lužilom dana barva ne zakriva površine lesa, temveč je prosojna, to je, struktura, maroga in vse posebnosti lesne rasti ostanejo tudi po dovršenem luženju vidne in stopajo znatno ojačene v ospredje.

Katere barve se lahko uporabljajo za lužila?

Do prve polovice 18. stoletja so se uporabljale poleg nekaterih rudninskih barv izključno le rastlinske, deloma tudi živalske barve. Šele v drugi polovici 18. stoletja so prišle na površje terove ali anilinove barve.

Od rudninskih barv se uporablja danes največ kaselova rujava, ki da-

je skupno s kalijevim karbonatom znano orehovo lužilo.

Iz rastlinstva se uporabljajo: Korenine alkana, kurkuma in češmina, nadalje pozolja kri, rudača in višnjeva pražiljka, indigo in čreslovina.

Iz živalstva imamo na razpolago edino karminsko rdečo barvo — kosenilo (Cochenille).

Ko se je leta 1856. posrečilo izločiti prve anilinove barve, raztopljive v vodi, katerih število dosega danes že drugi tisoč, so se polagoma opuščale rastlinske in uvajale terove barve.

Uporabo lužil oz. barvnega učinka na lesu (barva lužila) določa v prvi vrsti slog. Tako je tudi v dobi baroka in renesance prevladovala zrna rudačkasta, rujava in črna barva. Šele doba »secesije« (pred ca. 30. leti) se je skušala otresti teh spon in to zelo radikalno, ko je nudila poleg novih oblik tudi žive, dotlej še nerabljene barve, u. pr. zeleno, modro, vijoličasto, rumeno itd. Čeprav beleži ravno ta doba »secesije« največ neuspehov na polju luženja lesa, vendar lahko rečemo, da je ravno ta doba bila začetek v izrabi in uveljavljanju barvnega učinka na lesu in da je v borbi za obstoj dala inicijativno kemični industriji za intenzivnejše delo. Povod temu je bila nestanovitnost mnogih, takrat uporabljenih barv, ki so se že v zelo kratkem času znatno spremenile, ali tudi popolnoma izginile.

Danes ima lesna industrija na razpolago veliko število preizkušenih terovih barv, znanih pod imenom »Arti-Beizen« ali »Arti-lužila«.

Poleg terovih barv in izvlečkov (ekstraktov) barvnih lesov se uporablja za pripravo lužil tudi kalijev

kromat in bikromat ter železna in bakrena galica.

Čeprav nam nudijo »Arti-lužila« že preizkušene barve, se tuintam vendar še lahko pokaže delni in tudi popolni neuspeh pri delu, ako sloni na nepravilnem medsebojnem mešanju, oz. ravnanju z lužili.

Nadaljevanje.

Kako najhitreje odstranim oljnato barvo s kovine?

Odstranitev stare oljnate barve z raznih kovinskih predmetov je večkrat prav zamudna. Strganje je jako neprilčno. Odžiganje je včasih nemogoče. Temu pa se prav lahko odpora na sledeči enostavni način:

Vzame se karbolova kislina, ki je lahko tudi neočiščena (surova), v jakosti kakih 50%. Koncentracija je lahko še višja celo 60% ali 100%. Potem je učinek seveda še boljši. Karbolova kislina se namaže s čopičem večkrat na površino, ki jo je očistiti, nakar se mažasta barva obriše s cunjjo. Kakega neugodnega upliva na kovino ali na poznejše prepleskanje karbolova kislina nima.

A. K.:

Kaj mora krojač vedeti?

Vsak človek si izbere poklic, ki mu je glaven in s katerim si služi kruh. Izvoljeni poklic je pa treba poznati temeljito, ker danes niso več časi za obrtnike, da bi si kdo mogel v svoji stroki z nezadostno zmožnostjo obdržati dobro eksistenco.

Če hoče obrtnik napredovati in se gospodarsko dvigniti, ni zadosti, da pozna samo tradicijsko ročno delo. Treba je, da je temeljito podkovan poleg ročnega dela tudi teoretično.

Ne zadostuje pa, da pozna obrtnik teorijo samo svojega ožjega poklica, ampak mora poznati tudi teorijo sorodnih strok, čeprav ne tako natančno kakor svoje stroke.

Na primer: krojač mora poznati poleg ročne spretnosti tudi oblike onih teles, ki jih oblači, dalje krojno risanje, prikrojavanje, trgovski del svoje stroke, znati mora dobro risati, brati ter računati, slediti gospodarskemu napredku in razvoju na domačem kakor na tujem trgu. Biti mora informiran o cenah, poznati mora kakovost potrebnega materiala.

Vzemimo, da ima krojač blago in potrebščine v zalogi in da bo material z uspehom zopet prodal, je treba, da se zaveda, kaj da kupi. Kupiti oziroma uvrstiti mora blago po svojih konsumentih, n. pr.: barve, kakovost itd. in to po uporabi: za močne, starejše osebe solidnejše, ne preveč karirano, torej manj kričeče blago, za mlajše gospode pa nasprotno, torej bolj žive vzorce. Seveda se je treba ozirati vedno na zadnjo modo. Kakovost, odnosno cena blaga se pa mora vedno prilagoditi kupni moči naročnikov.

Blaga je treba kupiti primerno količino. Najbolje je, da se kupi toliko, kolikor imamo že stalnih odjemalcev. Ako ga pa potrebujemo več, ga naročimo naknadno. Dobro je tudi, če ima krojač na razpolago kolekcijo (vzorci) od raznih tvrdk, da more s temi postreči, ako stranki nobeno blago v zalogi ne ugaja.

Potrebščine k obleki se kupi take, da odgovarjajo in se prilagodijo blagu. Da je pri umnem nakupu blaga dobiček zagotovljen in da pripomore k hitri razprodaji, ni dvoma.

Slab vtis dobi stranka, če ji krojač kaže blago in reče, da je najnovejše, pa ga je morda že prošlega leta videla pri njem.

Pri obrtnikih je še prav posebno to važno, kako kupiti in hitro prodati. Malokdo zmora, da bi investiral kapital v blago, ki brezplodno leži in ne obrestuje, odnosno požira obresti.

Zato pa bodimo pri nakupu zelo previdni, ker nas taka neprevidnost lahko stane eksistenco.

Ali ste že poravnali naročnino?

Kaj je novega

Borzno poročilo. — Tuje valute so stalev prošlem tednu v dinarjih: Berlin (nemška marka) 13-52, Budimpešta (pengő) 9-90, Curih (švic. frank) 10-96, Dunaj (avstr. šiling) 7-99, London (funt) 275-40, Newyork (dolar) 56-56, Pariz (francoski frank) 2-22, Praga (čehoslov. krona) 1-68, Trst (lira) 2-98.

Novi ministri so imenovani in sicer za poljedelstvo dr. St. Šibenik, za narodno zdravje in socialno politiko Nikola Preka, za ministra brez resora pa Slovenec dr. Ivan Svegelj in Hrvat Mirko Neudorfer, vsi štirje člani bivše H. S. S.

Franc. gospodarski minister Louchet potuje preko Prage v Bukarešto in nato v Beograd, da razpravlja s predstavniki vlad o reparacijskih vprašanjih in o Briandovem predlogu za ustanovitev Panevropske.

Avstrijski »Heimwehr« je zahteval od kanclerja dr. Schobra, da razoroži socialistične organizacije in da odstavi notranjega ministra Schummyja ki »Heimwehru« ni naklonjen, a dr. Schober je te zahteve odklonil, kar bo povzročilo zopet notranjepolitično napetost v Avstriji.

Napadi na angleško delavsko vlado s strani liberalcev, konzervativcev in radikalnih levčarjev so izzvali odločen nastop tudi s strani predsednika vlade Macdonalda, ki grozi z razpustom parlamenta in volitvami.

Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Avstrijo, ki so bila jako težka, so končno le končala s sporazumom, na podlagi katerega bo Avstrija zvišala carino na naše žito od 2 na 6, event. celo na 10 zlatih kron, na moko od 2-34 na 3-50, nanovo pa uvede carino na krompir po 2 zlati kroni od 100 kg ter carino na hmelj.

Izpraznitel tretjega pasu v Porenju so pričeli Francozi ta teden.

Mussolini je držal ob velikih vojaških paradah v Florenci velik govor, v katerem je navduševal in pozival vojaštvo in fašiste naj pripravijo svoje mišice.

Znižanje obrestne mere, ki se je začelo v Franciji, Angliji in Ameriki se nadaljuje tudi v Nemčiji, kjer je padla na 5 in v Italiji, kjer se je znižala na 5-5 odstotkov.

Mednarodni kongres za zaščito upnikov se vrši v dneh 31. maja do 3. junija na Dunaju, kjer se bo razpravljalo o raznih važnih vprašanjih glede zakonodaje in organizacije, ki naj zaščiti upnike pred nereelnimi in nesolventnimi dolžniki.

Zrakoplov »Grof Zeppelin« je s tovorom 27 potnikov in 500 kg pošte odletel iz Nemčije (Friedrichshafen) preko Francije in Atlantskega morja v Južno Ameriko.

Cene bakru so se v zadnjem času gibale tako nizko, da se ga je prodalo samo od 10. do 15. t. m. v Evropi 53.000 ton, dočim je znašala prejšnja celomesečna količina povprečno 37.000 ton.

Gospodarska konferenca v Dubrovniku, katere se udeležijo zastopniki vseh naših zbornic za trgovino, obrt in industrijo, se vrši od 24. do 26. maja.

Uredba o zapiranju in odpiranju lokalov je izšla v »Službenem listu« banske uprave z dne 16. t. m. in stopi v veljavo z 31. majem t. l.

Trboveljska P. D. izkazuje za leto 1929 produkcijo 1,957.640 ton premoga, 4368 vagonov cementa, 2070 vagonov apna, bilančne vsote 408-9 milj. Din, čistega dobička 45-5 milj. Din, dividende na delnice 17-5%, zmanjšanje davčne obremenitve pa za 5 milj. Din, t. j. 25-5 milj. Din.

Zadružne papirnice Vevče, ki so eno naših največjih industrijskih podjetij papirja, so prešle v domače roke, ker je prišla v posest večine delnic Ljubljanska kreditna banka.

Cez dva in pol milijona Din plače na leto je določil upravni svet Reparacijske banke na svoji zadnji seji za ravnatelja banke.

Minister za promet inž. Radivojevič je težko zbolel, vendar pa se mu je začela obračati v zadnjih dneh bolezen zopet na bolje.

MEDIĆ-ZANKL

tvornice olja, firneža, lakov in barv (boja)

d. z. o. z.

Centrala v Ljubljani • Lastnik Franjo Medić
Tovarne: Ljubljana-Medvode-Domžale
Podružnice in skladišča: Maribor, Novisad

Lastni dom. proizvodi: laneno olje, firnež, vse vrste lakov in emajlno lakastih barv, oljnatih barv, kemijsko čistih, olupanih in navadnih prstenih barv vseh vrst in nijane, steklareki kit, čopiče znamke „Meraki“ in sploh vse v barvarsko stroke spadajoče blago za obrtnike, trgovino, industrijo, za železnice, pomorstvo in zrakoplovstvo po solidnih cenah in točni postrebi

Obrtna banka v Ljubljani za naše vajence.

Na prošnjo in inicijativo Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani je Obrtna banka v Ljubljani sklenila iz vsakoletnega dobička naložiti svoto Din 5000 v posebni fond, ki se uporabi izključno le v svrhu nagrad obrtnim vajencem in vajenkam, ki dovrše z odličnim uspehom pouk v obrtno-nadaljevalnih šolah in ki napravijo z odličnim uspehom praktični pomagalški izpit pri zadružni izpraševalni komisiji.

Od svote 5000 Din se določi 25 nagrad po Din 100 in 50 nagrad po Din 50.

Omenjene nagrade obstoje iz vložnih knjižic Obrtne banke, katerih vsota se sme dvigniti šele po dobi 2 let od dneva izročitve, ker naj služijo nagrade tudi v ta namen, da bi se učila mladina varčevati.

Nagrade dobe le oni vajenci in vajenke, katere predlaga Zveza obrtnih zadrug sporazumno z vodstvom obrtno-nadaljevalnih šol in načelstev prizadetih obrtnih zadrug.

Od določenih 75 nagrad odpade na ljubljansko zvezo 13 nagrad à Din 100— in 26 nagrad à Din 50—, na mariborsko zvezo pa 12 nagrad à Din 100— in 24 nagrad à Din 50—.

Nagrade so se deloma že razposlale, deloma pa se še bodo prihodnje dni vodstvom obrtno-nadaljevalnih šol, da jih razdele med odlikovance.

Obrtna banka v Ljubljani je s tem velikodušnim činom pokazala razumevanje za naš obrtni naraščaj in za napredek obrtnega nadaljevalnega šolstva, za kar ji mora biti javnost, osobito pa obrtnišvo iskreno hvaležno.

I. Mihelič star.

O elektrifikaciji dravske banovine.

(Nadaljevanje.)

V letu 1922 je bila zgrajena v Savinjski dolini manjša elektrarna v Grajski vasi, ki ima okrog 150 instaliranih žarnic.

V letu 1923 se je ustanovila v Ljubljani družba pod imenom »Elektra« d. d. za dobavo električnega toka. Ta družba je prvotno zgradila električno omrežje za kraje Devica Marija v Polju, Zalog in Sneberje. Tok dobiva iz elektrarne na Fužinah. Pozneje je svoje omrežje dogradila do Ljubljane, kjer oddaja tok nekaterim palačam in Strojnim tovarnam in livarnam v Ljubljani. Zadnje čase se je združila tudi z elektrarno Česenj. Konsumentov ima 300—400.

Nadalje je zgradil leta 1923 gosp. Gabrijel Oblak v Logatecu elektrarno. Prvotno je imel pogon na Dieslov motor, pozneje pa je postavil parno lokomobil. Napetost istosmernega toka je 2×220 voltov in ga oddaja za Gorenji in Dolenji Logatec. Ima približno 400 odjemalcev z nad 3000 instaliranimi žarnicami.

Leta 1924 je zgradilo oskrbnništvo graščine Freudenu Julia Meinla pri Apačah elektrarno z delazmošnjostjo 80 KW. Tok je vrtilni z napetostjo 220/380 voltov in se oddaja v Apače, Freudenu, Črnce, Lutverce in Segovce. Elektrarna ima okroglo 200 konsumentov s 1200—1300 instaliranimi žarnicami.

Istega leta je zgradila uprava snežniške graščine in parne žage v Snežniku pri Starem trgu elektrarno z delazmošnjostjo 30 KS. Tok je istosmerni, napetost njegova 2×220 voltov in ga oddaja za mesto Lož, trg

Stari trg ter vasi Pudob, Kozaršče, Smarata in Snežnik. Odjemalcev ima okroglo 130 z nad 1200 instaliranimi žarnicami.

V letu 1924 se je zgradila nadalje elektrarna g. Vinkota Majdiča v Kranju. Delazmošnjost elektrarne znaša 2000 KS, pogon pa je turbinski na Savi. Elektrarna je tako prirejena, da se lahko še poveča. Tok je vrtilni in ga zaenkrat oddaja Kranju z okolico in Medvodam z okolico. O številu odjemalcev in instaliranih žarnic nimamo podatkov.

Istega leta se je ustanovila zadružna elektrarna v Slovenski Bistrici, ki dobiva električni tok iz falske elektrarne. Tok oddaja mestu Slovenska Bistrica in ima okrog 140 konsumentov z nad 1400 instaliranimi žarnicami.

(Nadaljevanje sledi.)

Iz organizacij

Zadruga krojačev in krojačic za sodna okraja Ribnica in Vel. Lašče: Pri seji načelstva dne 25. marca 1930 je bil imenovan častnim članom g. Jakob Mate, krojaški mojster v Goriči vasi pri Ribnici. Leta 1920, ko se je ustanovila v Ribnici krojaška zveza, je bil za njenega načelnika izvoljen Jakob Mate, ki je opravljal to funkcijo do leta 1923. V teh letih je mnogo koristil članom. Ko se je pa leta 1923 krojaška zveza razpustila in se je ustanovila krojaška zadruga, je on zvesto sodeloval kot odbornik pri zadrugi ter ni zamudil nobene seje načelstva. Za vse njegovo sodelovanje in trud mu na tem mestu izrekamo najprisrčnejšo zahvalo. Velezaslužnemu častnemu članu želimo, da bi ga Bog še mnogo let ohranil zdravega ter ga prosimo, naj še za naprej vstrajno deluje za prosep in dobrobit zadruge. Načelstvo.

Nova obrtna zadruga. Bivši veliki župan mariborske oblasti je z odlokom z dne 25. maja 1929. dovolil ustanovitev Obrtne zadruge sedlarjev, tapetarjev in sorodnih strok v Ljutomeru. Ker je ta odlok vsled vložnega priziva potrdila tudi banska uprava z odločbo od 17. februarja 1930., se je dne 30. marca 1930. izvršil v Ljutomerškem Sokolskem domu ustanovni zadržni zbor, ki ga je vodil obrtno-zadržni nadzornik g. Založnik. Zadruga obsega sreze Dolnja Lendava, Ljutomer, Murska Sobota in Ptuj in šteje okrog 70 članov. Za prvega načelnika zadruge je bil izvoljen g. Rajh Anton iz Ljutomera, za podnačelnika

g. Majcen Jakob iz Ormoža, ki je ob enem delegiran za predsednika preizkuševalne komisije. Proračunske potrebsčine se bodo krile s članarino, ki je določena na Din 30— oziroma Din 50—. Zadruga je že po svojih pravih članica Splošne zveze obrtnih zadrug v Mariboru, ki je bila na Zboru zastopana po g. Janku Horvatu. Z ustanovitvijo te zadruge je končno dosežen red glede zadružnega članstva sedlarjev in tapetarjev v Ljutomerškem in prekmurških srezih, ki so po izločitvi in ljubljanskih pokrajinskih strokovnih zadrug ostali izven vsake obvezne organizacije.

Dolnja Lendava. Pri nas imamo kolektivno obrtno zadrugo, ki šteje med najmočnejše v Sloveniji, ker ima vkljub izločitvi nebrojnih strok še vedno reprezentativno število 387 članov iz 30 obrtnih strok. Največ je mizarjev in sicer 66; tem sledijo po številu krojači s 56, kovači z 48, mlinarji s 44, mlatilničarji z 42, kolarji z 31, sodarji s 15, šivilje s 13, izvoščeki z 12, mesarji z 10 člani. Zadruga zadovoljivo gospodari in se ji je posrečilo s vsakoletnim obračunskim prebitkom dvigniti zadružno premoženje na Din 39.206-30. V poslovanju vlada disciplina in red, člani se v velikem številu udeležujejo zadružnih zborov, zadruga je članica Splošne zveze obrtnih zadrug in je z osebnimi in pismenimi intervencijami v prošlem letu dosegla za svoje članstvo lepih in vidnih uspehov, posebno v zadevi davkov in doklad.

O vsem tem smo se ponovno lahko prepričali na zadnjem občnem zboru dne 1. t. m., ko so zadržniki do zadnjega kotička napolnili dvorano v hotelu »Krona«. Pa vendar s tem zborovanjem nismo bili v vsakem pogledu zadovoljni. Neugodno sodbo o naši resnosti si je moral napraviti, kdor je opazoval, s kako hlanokrvnostjo je občni zbor sledil predavanjem o davčnih predpisih, ki prav trdo posegajo v obrtniško življenje, med tem ko je pri predlogu, da se neopravičeno izostalim članom naloži redovna globa, nastala pravcata revolucija. Menda se člani niso zavedali, da s svojo demonstracijo koristijo izključno tistim tovarišem, ki v zadrugi povzročajo le nered in delajo odboru težkoče, da ne more posvetiti vse svoje pozornosti zastopanju članskih gospodarskih interesov. Ravno to velja o članih, kateri iz gole nagajivosti skušajo zadrugo zaplesti v nedopustne jezikovne spore, čeprav ni in ne more biti v zadružnem okolišju obrtnikov, ki danes ne bi bili večji

državnega jezika. Kaj vendar hočejo nemirneži doseči s tem v nacionalni državi? Nikdar še nismo čitali o podobnih nastopih slovenskih in hrvaških obrtnikov v sosednih državah, pa vendar ni misliti, da bo naša država priznavala tako izjemno pravico tistim nagajivcem, kojih edino delo v zadrugi obstoji v tem, da s trdovratnim zanikanjem znanja državnega jezika mlatijo za sebe prazno slamo, odtegujejo pa dragoceno delavnost zadruge pravim in koristnejšim namenom in tako škodujejo svojim treznejšim tovarišem in obrtniškiemu stanu sploh. Zadružni načelnik g. Bohar je splošno spoštovana oseba, kateri gotovo ne manjka ne zadostne energije ne volje za odpravo takih nedostatkov. V interesu mirnega delovanja zadruge naj vzame v roke metlo in odstrani črne pege raz tal, na katerih se sicer brez večje hibe udejstvuje lepa obrtniška organizacija.

Tečaji.

Knjigovodski tečaj za obrtnike v Kaplji pri Vranskem. Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani priredi v mesecu juniju v Kaplji pri Vranskem knjigovodski tečaj za obrtnike in pomočnike. Pouk se bo vršil ob nedeljah (pričetek 1. junija) dopoldne od 9. do 13. ure ter 1 dan med tednom od 14. do 17. ure. Pozivamo obrtnike in pomočnike tega okoliša, ki bi želeli obiskovati tečaj, da se nemudoma s polnim naslovom prijavijo neposredno imenovanemu zavodu ter obenem pošljejo pristojbino, ki znaša za mojstre 50 Din, za pomočnike 25 Din. Prijave je poslati najkasneje do 26. t. m. Prijavljenci bodo dobili podrobnejša pojasnila pismeno.

Knjigovodski tečaj za trgovce in trgovske pomočnike v Mariboru. Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani priredi v Mariboru v mesecu juniju knjigovodski tečaj za trgovce in trgovske pomočnike predvsem mariborskega okoliša. Tečaj se bo vršil tri dni v tednu (od 14. do 17. ure). Pristojbina za trgovce po 50 Din, za pomočnike po 25 dinarjev. Prijave je poslati neposredno Zavodu za PO pri Zbornici za TOI v Ljubljani najkasneje do 24. t. m. Podrobnejše podatke in obvestilo o pričetku pouka bodo prijavljenci dobili pismeno.

X.
mednarodni
jubilejni
velesejem
v Ljubljani

se vrši

od 29. V. do 9. VI.

Razno.

16-8 milijonov dinarjev dobi Ljubljana posojila pri Državni hipotekarni banki za zgradbo carinarnice, skladišča in dovoznih cest do carinarnice.

Azbestna ruda, ki obstoja iz tenkih vlaken, ki se uporabljajo n. pr. za nežgorljive obleke, so našli v Črni pri Kamniku.

Za krojače in šivilje! Poseben tekstilni oddelek je nameščen na letošnjem jubilejnim vzorčnem velesejmu, ki se vrši od 29. maja do 9. junija v eni novozgrajenih razstavnih stavb, ki stoji ob levi strani avenije, ki vodi od glavnega vhoda proti paviljonu ČSR. Tekstilne razstave se udeležijo skoraj vse večje in najuglednejše domače tekstilne tvornice. Razstavljena bo bombaževina (različno barvano in tiskano bombažno blago, Domestic, Wassertuch, Osnaburg, Tricotbarhend, Linzergradl, belo blago, kmetsko platno, šifon batist, hlačevina, kloti, serž, Oxford, barhent, bombaževе odeje itd. platno, laneno blago, vsakovrstno platno za perilo, obleke in šotore, jadro-

vina, platno za rolete, matrace, damastno blago, gradl, itd.), raznovrstno volneno blago, črtasti in tiskani žameti, pliš, pletenine (puloverji, jopice, damske obleke, kopalne obleke, nogavice, razne rute, šale, kravate itd.), čipke, vezalke, elastika, vrvarski izdelki.

Velika gospodarska manifestacija se vrši v Ljubljani od 29. maja do 9. junija t. l. s prireditvijo X. jubilejnega vzorčnega velesejma pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja. Prireditelj bo največja dosedaj prirejenih. Na sejmišču, ki obsega 40.000 kv. m prostora, je postavljenih 9 velikih razstavnih zgradb, ki imajo pod svojim krovom skoraj 800 razstavljalcev iz tu- in inozemstva. Zastopane so industrije vseh branž in faktično bo podana tu kupecu ogromna izbira najraznovrstnejšega prvovrstnega blaga po tovarniških cenah. Posebno opozarjamo na specialne oddelke, to so tekstilije, usnje, papir in lepenka, pohištvo, stroji in kovine, poljedelski stroji, moderna higijena, perutnina. Ob tej priliki si zamorejo obiskovalci ogledati prirodne krasote divne Slovenije. Uprava velesejma pre-

skrbi ugodne autobus-zveze z letovišči in zdravilišči. Legitimacije, ki upravičujejo do polovične vožnje na železnici, prodajajo denarni zavodi, trgovske in obrtniške organizacije, železniške postaje, Putnik itd.

Mizarske mojstre opozarjamo, da bodo na letošnjem jubilejnim velesejmu v Ljubljani razstavljeni tudi razni mizarski stroji mnogih večjih znamenitih tovarn.

Čevljarski mojstri si zamorejo na letošnjem jubilejnim velesejmu v Ljubljani od 29. maja do 9. junija nabaviti vse kar rabijo v svoji stroki. N. pr. vsakovrstno usnje, kremo za usnje, olje za stroje, lesene in železne žeblice, pasto za brušenje nožev, rinčice, vsakovrstne stroje za predelavo usnja, stroji za čiščenje spodnjih delov čevljev, stroji za izdelovanje igel za pritrjevanje spodnjih podplatov, čevljarski stroji sploh. Vse to so izdelki samo prvovrstnih, solidnih tovarn.

49 grških industrijev, bančnikov in glavnih urednikov večjih grških listov obišče X. jubilejni velesejmu v

Ljubljani. V naši sredi jih bomo imeli 6., 7. in 8. junija.

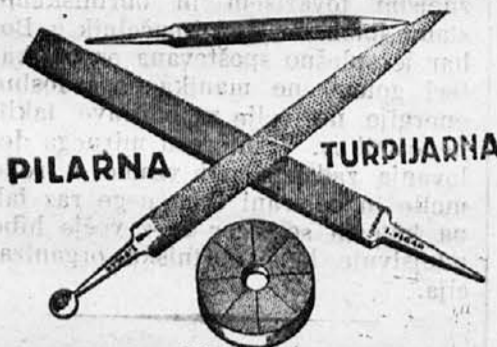
Italijanski uvoz v letu 1929 je znašal 4 in pol milijarde, izvoz pa nekaj nad 3 milijarde lir, tako da je italijanska trgovinska bilanca pasivna za okroglo poldrugo milijardo lir.

KOVAŠKO OGLJE

**PRAŠKI
ANGLEŠKI
IN DOMAČI KOKS**

STALNO V ZALOGI PRI

LIRIJA, družba z o. z. Ljubljana
DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 46

**IVAN FIGAR
LJUBLJANA**

Gospodarska cesta. Vošnjakova ulica št. 6
(v bližini restavracije „Novi Svet“)

Zaloga, izdelovanje in popravila vsakovrstnih pil (turpija) in rašpel. Delo se izvršuje strokovno po najnižjih cenah.

Pri večjem naročilu primeren popust.
Plačam enostransko tovarnino.

Kupujte pri domačem obrtniku!

Specialna tovarna strojev za obdelavo lesa
KLEIN & STIEFEL V FULDI

Zastopnik:

PETER ANGELO
Ljubljana, Gledališka ulica št. 4/I

Specijaliteti: mizarski in kolarski stroji, posamezni in v vsaki kombinaciji z vdelanimi elektromotorji (pogon brez jermena) kakor tudi vsi stroji za jermenski pogon

Dolgotrajen kredit brez menične podlage

Zahtevajte ponudbo ali brezplačni obisk zastopnika

Čitajte in razširjajte
„OBRTNI VESTNIK“

Steklen papir

Flint papir

„Šmirgel“ platno,

v polah in pasovih za vsakovrstne obrate ima vedno v zalogi

Feliks Toman ml.
Ljubljana, Resljeva c. 30

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem kredita zmožnim osebam in tirkam

Železnina orodja, okovje itd.

Porcelan

Steklenina

BOGDAN ŽILIČ

LJUBLJANA, Dunajska c. 11
(poleg Figovca)

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana

Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju)

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2458, 2805 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe deposits itd. itd.

OBRTNA BANKA V LJUBLJANI

CENTRALA: KONGRESNI TRG 4

Telefon št. 2508

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 12.051

PODRUŽNICA: LJUTOMER

Telefon št. 2508

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodneje, vezane vloge po dogovoru primerno višje